

Inhoud

Voorwoord	11		
<i>Ingrid Lammerse</i>			
Beschouwing over het beroep van leraar	13		
<i>Klaas van Veen</i>			
125 jaar geschiedenis verbonden met de lectoraten van Hogeschool KPZ: taalstimulering, identiteitsontwikkeling en emancipatie	17		
<i>Ietje Pauw</i>			
Sectie I			
Narratieve reflectie	21		
Inleiding narratieve reflectie	23		
Hoofdstuk 1			
Vijftien jaar narratieve reflectie	25		
<i>Ietje Pauw en Peter van Lint</i>			
Inleiding	25		
1. De grondslagen van de narratieve reflectiemethode	28		
1.1 Van Dewey tot Goffman	29		
1.2 De ontwikkeling van de narratieve reflectiemethode		31	
1.3 Wat is reflectie?		32	
1.4 De schriftelijke vorm: narratief reflectieverslag en narratief essay		32	
1.5 Waarom schriftelijk?		34	
1.6 Van proefschrift naar handreiking narratieve reflectiemethode		34	
1.7 Van reflectie tot professionele identiteit: meer wijsheid		34	
1.8 Vereiste en te trainen vaardigheden		35	
2. Identiteit in de verhalen van aanstaande leraren		36	
2.1 Wie is wie en wat is wat?		38	
2.2 Wat doet het personage?		39	
2.3 Plots in de verhalen van eerstejaars		40	
3. Emoties, waarden en wereldbeeld in verhalen van aanstaande leraren		41	
3.1 De samenhang		41	
3.2 Emoties en waarden zijn nauw verbonden		41	
3.3 Waarden, emoties en wereldbeeld in enkele verhalen		42	
3.4 Duidelijker wereldbeeld in narratieve essays		43	
3.5 Wat anderen kunnen ontdekken		45	
3.6 Nog geen diversiteit aan waarden		48	
4. Reflectie-instrumenten		48	
4.1 Bordspellen om te reflecteren		49	

4.2 De Reflectieradar Professionele Identiteit en de narratieve reflectiemethode	49	4.2 Vaardigheden van de leraar	71
4.3 Reflectie-instrumenten en de narratieve reflectiemethode	51	4.3 Gedrag van de leraar	71
4.4 Verschil in perspectief tussen reflectiemethode en reflectie-instrumenten	51	4.4 Taken van de leraar	71
5. Nabeschouwing	52	5. Conclusie vragenlijst	73
5.1 Wat vraagt de narratieve reflectie- methode van de student?	52	6. Discussie en aanbeveling	74
5.2 Wat vergt de narratieve reflectiemethode van de begeleider?	53	6.1 Begeleiding van aanstaande leraren	74
5.3 Beoordeling van de narratieve reflectieproducten	54	7. Een leraar als geen ander	75
5.4 Samenvatting en perspectief	54	Literatuur	76
Literatuur	55	Hoofdstuk 3	
Verder lezen	57	Kinderen voorbereiden op de toekomst	77
Sectie II		De ontwikkeling van de professionele identiteit	
Professionele identiteit	59	van vier derdejaarsstudenten op basis van interviews	
Inleiding professionele identiteit	61	<i>Ietje Pauw en Marieke Pillen</i>	
Hoofdstuk 2		Inleiding	78
De ontwikkeling tot een leraar als geen ander	65	1. Interviews met vier derdejaarsstudenten	79
<i>Christa Dekker, Marieke Pillen en Ietje Pauw</i>		2. Methode en analyse	79
1. Professionele identiteit	66	3. Resultaten	80
2. De ontwikkeling van de professionele identiteit van aanstaande leraren	67	3.1 Vaardigheden, kennis, gedragingen en opvattingen	80
3. Methode	67	3.2 Opvattingen over de eigen professionele identiteit en beroepsbeeld	82
3.1 Vragenlijst 'Professionele identiteit van de leraar'	67	3.3 Opvattingen over de colleges reflectie	83
3.2 Data-analyse	68	3.4 Professionele taal	84
4. Resultaten vragenlijst	70	3.5 Redeneringsvermogen en onderbouwing met literatuur	84
4.1 Kennis van de leraar	70	3.6 Een leraar met een eigen kleur	84
		3.7 Portretjes van de professionele identiteit van de geïnterviewde studenten	85
		4. Conclusie	86
		5. Discussie en aanbevelingen	87
		Literatuur	87

Hoofdstuk 4		Hoofdstuk 6	
Reflectieradar Professionele Identiteit	89	Interprofessionele samenwerking in het domein Kind en Educatie: zicht op elkaar en op jezelf	121
<i>Shirine Bousaid en Ietje Pauw</i>		<i>Trynke Keuning en Emma Nitert</i>	
Inleiding	90		
1. De opbouw van de Reflectieradar Professionele Identiteit	91	1. Redenen voor versterking interprofessionele samenwerking	122
1.1 De indeling van de Reflectieradar	91	1.1 Toenemende complexiteit in het klaslokaal	123
1.2 Hoe werkt de Reflectieradar?	93	1.2 Veranderende schooldag van leerlingen	123
2. De verantwoording van de Reflectieradar	94	1.3 Praktische redenen voor IPS	124
2.1 Bekwaamheidseisen voor leraren	95	2. Vormgeving van effectieve interprofessionele samenwerking	125
2.2 Kerndoelen	95	2.1 Gradaties en dimensies van interprofessionele samenwerking	125
3. Verantwoording van de segmenten	95	2.2 Hoe ziet effectieve interprofessionele samenwerking eruit?	126
3.1 Vaardigheden en kennis	95	2.3 Belemmeringen voor interprofessionele samenwerking	126
3.2 Gedragingen	99	3. De competenties van de interprofessionele professional	127
3.3 Opvattingen	101	3.1 De paradox van interprofessioneel werken en professionele identiteit	128
4. Een (aanstaande) leraar met een eigen kleur	103	4. Interprofessioneel opleiden	129
Literatuur	104	Literatuur	130
Hoofdstuk 5		Verder lezen	133
“Ik had het zo goed voorbereid en toch ging er iets mis.”			
Het belang van veerkracht voor aanstaande leraren	107		
<i>Michelle Gemmink en Marjon Fokkens-Bruinsma</i>			
Inleiding	107		
1. Het belang van de ontwikkeling van veerkracht	111		
1.1 Leraar zijn is een ‘emotional labour’ én voortdurend balanceren	111		
1.2 Veerkracht als doel in de ontwikkeling tot leraar	112		
1.3 Versterken van veerkracht	113		
2. Toepassingsmogelijkheden voor veerkracht in het onderwijs	116		
Literatuur	118		

Sectie III			
Taalstimulering	135		
Inleiding Taalstimulering	137		
Hoofdstuk 7			
To-taalbeleid verbindt	145		
Elk onderwijs is taalonderwijs			
<i>Wenckje Jongstra, Ben Bouwhuis en Boukje Bruins</i>			
Inleiding	145		
1. Waartoe taalbeleid?	147		
2. Taalcompetenties geënt op de rol van taal in de maatschappij	148		
3. Verbeterkansen ten aanzien van effectuering taalbeleid	149		
3.1 Schoolbrede visie op geïntegreerd taalbeleid	149		
3.2 Meer samenhang in een verkaveld landschap	150		
3.3 Oog voor inbedding bij didactiek t.a.v. versterking complexe vaardigheden	150		
3.4 Afstemming rollen en taken van taalcoördinatoren, leescoördinatoren en ib'ers	151		
4. Aandachtspunten to-taalbeleid	152		
5. Implicaties voor taalbeleid op de lerarenopleiding	155		
6. Tot besluit	156		
Literatuur	157		
		Hoofdstuk 8	
		De leesbevorderende leraar als actor in het voorsorteren én ontsluiten van verrijkende teksten	159
		Oog voor leesmotivatie én tekstbegrip	
		<i>Wenckje Jongstra, Judith Pool en Ietje Pauw</i>	
		Inleiding	159
		1. Knelpunten versterking tekstbegrip en leesmotivatie in onderwijs	161
		1.1 Dalend leesplezier en moeite met evalueren en reflecteren op teksten	161
		1.2 Leesonderwijs te weinig uitnodigend en te weinig uitdagend	162
		1.3 De leraar kent te weinig recente, uitdagende en passende teksten	163
		2. Leraren dagen leerlingen en henzelf uit met verrijkende teksten	164
		2.1 De leraar als actor bij versterking leesmotivatie en leesbegrip	164
		2.2 Verrijkende teksten benutten t.a.v. leesmotivatie en tekstbegrip	165
		3. Competentiebeschrijving van de aankomende leesbevorderaar	167
		4. Tot besluit	168
		Literatuur	169
		Hoofdstuk 9	
		“Schrijf een verhaal over je vakantie”	173
		De doorwerking van tien jaar onderzoek naar schrijfdidactiek in de klas	
		<i>Ben Bouwhuis en Ietje Pauw</i>	
		Inleiding	174
		1. Even terug in de tijd: het schrijfonderwijs anno 2010	174

Inhoud

2. Hoe kan de kwaliteit van het schrijfonderwijs verbeterd worden?	175	2. Hoe geef je effectieve feedback?	192
3. Twee lectoraatsprojecten	178	3. Hulpmiddel bij het beoordelen en feedback geven	194
3.1 Project 1: Verhalen vertellen, verzinnen en schrijven	178	4. Wat doen leraren en is het effectief?	194
3.2 Project 2: Creatief schrijven in de basisschool	182	5. Feedback in relatie tot schrijfvaardigheid van de leraar zelf?	196
4. Hoe nu verder?	185	6. Perspectief	199
Literatuur	186	Literatuur	199
 		Verder lezen	201
Hoofdstuk 10		Toekomstperspectief	203
Dit kan beter	189	<i>Anne Looijenga</i>	
Een onderzoek naar het belang van effectieve feedback van leraren op teksten van leerlingen		Publicaties Kenniscentrum Hogeschool KPZ 2016-2021	205
<i>Boukje Bruins, Ben Bouwhuis en Ietje Pauw</i>			
1. Het belang van feedback	191	Over de auteurs	211